

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ MESLEKİ DEĞERLENDİRMELERİ VE SORUNLARININ ANALİZİ: MALATYA İLİ ÖRNEĞİ

Problem Analysis and Occupational Evaluations of Accounting Professional Members: The Sample of Malatya

Yrd.Doç.Dr. Ahmet Fethi DURMUŞ

İnönü üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, ahmet.durmus@inonu.edu.tr, Malatya/Türkiye

Hakan SEKİZSU

İnönü Üniversitesi İşletme Tezsiz Yüksek lisans mezunu hkn_8su@hotmail.com, Malatya/Türkiye

Durmüş, A.F.. & Sekizsu, H. (2017). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Değerlendirmeleri Ve Sorunlarının Analizi: Malatya İli Örneği”, Vol:3, Issue:16; pp:429-438 (ISSN:2149-8598)

ARTICLE INFO

Article History

Makale Geliş Tarihi

Article Arrival Date

10/10/2017

Makale Yayın Kabul Tarihi

The Published Rel. Date

15/11/2017

Anahtar Kelimeler

Muhasebe, Muhasebe Meslek mensupları, Sorunlar, Mesleki değerlendirme.

Keywords

Accounting, Accounting Professionals, Issues, professional evaluation.

ÖZ

Ülkemizde yapılan birçok araştırma da muhasebe mesleğinin öneminin her geçen gün arttığı ve meslek mensuplarının da bu önem dolayısıyla daha fazla çaba göstermesi gerektiği ve yıprandığı tespit edilmiştir. Mesleğin defter tutma dışında danışmanlık, bilirkişilik, müşavirlik vb. birçok fonksiyonu olduğu bu fonksiyonlarında meslek mensuplarının iş yükünü arttırdığı, daha fazla mesleki eğitim ve bilgiye ihtiyaç duyduğu, gelişen teknolojiye uyum ve dil problemleri ortaya çıkardığı görülmüştür. Bu çalışmada, muhasebe meslek mensuplarının bütün bu fonksiyonlar ışığında mesleki değerlendirmeleri, karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Malatya ilinde faaliyette bulunan ve bağımsız olarak çalışan muhasebe meslek mensupları ile yüz yüze görüşme yapılarak anket uygulanmıştır. Sonuç olarak, muhasebe meslek mensuplarının mesleği yorucu ve yıpratıcı buldukları, mükellef ile ilişkiler de sorunlarla karşılaştıkları ve mükelleflerle ilgili olumsuz düşüncelere sahip oldukları, diğer muhasebe meslek mensupları hakkındaki görüşlerinin genel olarak olumsuz olduğu, kurumlarla ilişkilerinde (TÜRMOB, bağlı buldukları Meslek Odası, Kamu kurum ve kuruluşları vb.) sorunlarla karşılaştıkları ve bu durumdan rahatsız oldukları ve ücret düzeyinin düşük olduğunu düşündükleri ve ücretin zamanında tahsilinde problemler yaşadıkları tespit edilmiştir.

ABSTRACT

It is determined by many research conducted in Turkey that the importance of the accounting occupation is increasing and because of this importance the profession members should make more effort and so they become worn out. It is seen that apart from keeping the accounts, the profession has a lot of functions like consulting, expertise, consultancy etc. and these functions cause increasing work load, needing more occupational education and information, adaptation developing technology and language problems. In this study, it is tried to determine the occupational evaluations of the accounting profession members in the light of these functions, the problems they encountered and expectation of solution of the problems. Within this context, a face-to-face survey is conducted to the accounting profession members working independently in Malatya. Consequently, accounting profession members find out the occupation tiring and wearing, they encounter problems with the taxpayers and have negative opinions about taxpayers, they generally have negative opinions about other profession members, they encounter problems with institutions (TURMOB, profession chamber, public institutions etc.) and bother with this circumstance, they think that fee is low and encounter problems with fee collection on time are determined.

1. GİRİŞ

Muhasebecilik mesleği Türkiye’de 1989 yılında bir meslek olarak kabul edilmiş 3568 Sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu 13 Haziran 1989’da yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun ile Muhasebecilik ve malî müşavirlik mesleği gerçek ve tüzelkişilere ait teşebbüs ve işletmelerin defterlerini tutmak, beyannameleri ile diğer belgelerini düzenlemek, muhasebe sistemlerini kurmak ve geliştirmek, müşavirlik yapmak, tahkim, bilirkişilik ve benzeri işleri yapmak gibi birçok konuda faaliyet alanına sahip olmuştur.

Bütün bu faaliyet konularının yanında dünya ticaretinin hızla gelişmesi ve ülke ekonomilerinin de bundan pay alabilmeleri için işletmelerinde büyüyüp gelişmesi gerekmektedir. İşletmelerin büyümesi ve küresel ekonomiye adapte olması muhasebe sistemlerinin de yeniden yapılandırılması ve

geliştirmesini zorunlu kılmaktadır. Bunun yanı sıra teknolojik değişmelerle birlikte E-defter ve E-belge uygulamaları da muhasebe sistemi içerisine girmiş ve sistemin karmaşıklığını arttırmıştır.

Ekonomik hayattaki bu gelişmelerin yansıması olarak muhasebe meslek mensuplarının da iş yükleri artmakta zamanlarının çoğunu mesleklerine ayırmaktadırlar. Bunun sonucu olarak meslek mensuplarının yıpranma düzeyi mesleki memnuniyeti ve tatmin düzeyi değişmektedir. Bu çalışma da meslek mensuplarının bütün bu gelişmeler karşısında mesleki değerlendirmeleri ve sorunları tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Serbest muhasebeci mali müşavirlerde meslek memnuniyetine ve sorunlara yönelik yapılmış araştırmalar olmasına rağmen zaman içerisinde bu sorunlarda meslek mensuplarının sayılarının artması, teknolojik değişmeler ve mesleğin daha çok danışmanlık ve müşavirlik hizmetlerine doğru gelişme göstermesi gibi nedenlerle değişim yaşandığı görülmüştür. Bu bağlamda bu bölümde bu konuda yapılmış araştırmalar ve sonuçlarına yer verilmekte ve zaman içerisindeki değişimler ortaya konmaktadır.

Uzay ve Güngör Tanç (2004) muhasebe meslek mensuplarının sorun ve beklentilerini tespit etmek amacıyla Kayseri ve Nevşehir illerinde yaptıkları çalışmada, haksız rekabetin önlenmesi, muhasebecilerin hukuki olarak korunması, bürokratik işlemlerin azaltılması ve kayıt dışı ekonominin önlenmesinin muhasebecilerin öncelikli beklentileri arasında yer aldığını tespit etmişlerdir. Ayrıca muhasebe meslek mensuplarının ücretlerini zamanında alamadıkları için krizden etkilendikleri, meslek mensuplarının mükelleflerine sadece klasik muhasebe hizmetleri verdikleri ve muhasebenin vergi odaklı olmasının bütün kesimleri rahatsız ettiğini belirtmişlerdir.

Alagöz ve Ceran (2007) Konya SMMM Odasına kayıtlı 354 Muhasebe meslek mensubu ile yaptıkları çalışmalarında meslek mensuplarının sorunlarını ve mesleki vizyona yönelik düşüncelerini tespit etmeye çalışmışlardır. Bu kapsamda öncelikli olarak karşılaştıkları sorunları kamu kurumları ile yaşanan sorunlar, mükellefler ile yaşanan sorunlar ve mevzuat ile ilgili yaşanan sorunlar, özel hayatın kısıtlanması, çalışanlarla ilgili sorunlar, meslek mensupları ve örgütleri ile ilgili sorunlar, muhasebe programlarından kaynaklanan sorunlar olarak sıralamışlardır. Bu sorunlardan kamu kurumlarıyla ilgili olarak yasal mevzuat değişikliklerinin sıklığı, mükellefle ilgili yaşanan sorunlarında ücret tahsili ve bilgi ve belge akışının geciktirilmesinin öncelikli sorunlar olduğu tespit edilmiştir.

Zeytin (2007) çalışmasında Bilecik, Bursa, Eskişehir, Kütahya ve İstanbul'da faaliyet gösteren 360 bağımsız muhasebe meslek mensubuna anket uygulamıştır. Sonuçlar incelendiğinde meslek mensuplarının meslek etiğine uygun davranışta bulduklarını düşündükleri, yasalardaki ve mevzuattaki hızlı değişimlerin meslek mensubunun hata yapma oranını arttırdığı belirlenmiştir. Ayrıca meslek mensuplarının etik dışı davranışta bulunma gerekçelerinin devlete olan bağımlılıktan kaynaklandığı müşteri kaybetme korkusundan kaynaklanmadığı belirlenmiştir (Akt. Fidan ve Subaşı 2014:116).

Sakarya ve Kara (2010) çalışmalarında Balıkesir, Bursa, İstanbul ve İzmir'de SMMM ve YMM unvanlarıyla faaliyet gösteren meslek mensuplarına anket uygulamıştır. İki yüz yirmi altı katılımcının cevaplarının analizinde genel olarak meslek etiği ile ilgili değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi sonucunda dürüstlük ile tarafsızlık, mesleki yeterlilik ve özen, gizlilik ve genel olarak etik algılaması değişkenleri arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Yalçın (2011) çalışmasında temel etik ilkeler konusunda Türkiye'de bağımsız çalışan muhasebe meslek mensupları ve işletmelerin tutumlarını araştırmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların düşünceleri, yasalarda belirtilmese bile etik ilkelere uyulması gerektiği ve bağımsız çalışan meslek mensuplarının müşterilerinden emanet almasının yasaklanması ve dürüstlük, güvenilirlik ve tarafsızlığın mesleğin temelini oluşturduğu şeklinde açıklanmıştır.

Gökgöz ve Zeytin (2012) Bilecik ve Yalova illerinde faaliyet gösteren 127 meslek mensubuna yönelik bir anket uygulaması gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda meslek mensuplarının sorunları içerisinde ilk sırada iş yükünün çok fazla olmasının olduğu görülmüştür. Meslek mensuplarının diğer sorunlarının ise alınan ücretlerin yetersizliği, devlet dairelerinde bürokratik işlemlerin fazlalığı, muhasebe ücretlerinin mükelleflerden zamanında alınmaması, mükelleflerin evraklarını zamanında

teslim etmemeleri, meslek mensuplarının özel hayatlarına zaman ayıramamaları vb. olarak sıralandığı tespit edilmiştir.

Güney ve Çınar (2012) çalışmalarında Erzurum ilinde faaliyet gösteren 102 muhasebe meslek mensubu ile anket uygulamışlardır. Bulgular analiz edildiğinde meslek mensuplarının etik ilkelere aykırı davranışları tasvip etmedikleri ancak uygulamada bazı etik dışı davranışların görüldüğü bu nedenle etik konusunda meslek kuruluşları tarafından daha fazla eğitim desteği verilmesi gerektiğini düşündükleri görülmüştür. Ayrıca etik ilkelere bağlılığın eğitim ve gelir düzeyi ile doğru orantılı olarak arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bıyan (2012) çalışmasında 2.740 meslek mensubu ile anket uygulaması yaparak meslek mensuplarının sorunlarını tespit etmeye çalışmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular meslek mensuplarının öteden beri süre gelen sorunlarının aynen devam ettiği şeklindedir. Meslek mensuplarının yoğun çalışma saatlerine maruz kalması, ücret tahsilinde sıkıntı yaşamaları, haksız rekabetin yaşanması, mesleğin yeterli saygınlığı görmediği tespit edilen sorunların bazılarıdır.

Tuğay ve Tekşen (2014) Burdur ilinde bağımsız olarak çalışan muhasebe meslek mensuplarının sorunlarını tespit etmek amacıyla yapmış oldukları çalışmalarında mükelleflerin muhasebeciden az vergi ödetmesinin istenmesi, çok sık mevzuat değişikliklerinin olması, bazı meslek mensuplarının düşük ücret karşılığında defter tutması, yoğun iş yükü, ücretlerin tahsilinde yaşanan problemler vb. sorunları tespit etmişlerdir. Meslek mensuplarının mükelleflerden beklentilerinin ise belgeleri zamanında teslim etmeleri, vergi ödemelerini mükelleflerin kendilerinin yapmaları ve sahte belge düzenlememeleri olarak belirlemişlerdir.

Aydemir (2015) çalışmasında Türkiye’de faaliyette bulunan 428 meslek mensubu internet üzerinden yaptığı anket çalışmasında, “iş yükünün ağır olması”, “bazı meslek mensuplarının çok ucuza defter tutması”, “mükelleflerin ücretlerini ödememeleri veya düzensiz ödemeleri”, “mesleki yeterlilik ve sorumluluklara karşın muhasebe meslek mensuplarının kazancının düşük olması” sırasıyla en önemli sorunlar olarak belirtilmiştir.

Gündüz ve Özen (2016) çalışmalarında Uşak ilinde faaliyet gösteren Muhasebe meslek mensuplarının mesleki memnuniyet düzeylerini belirlemeyi ve sorunlarını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Çalışma sonucunda meslek mensuplarının sorunlarının henüz çözülmediğini ancak meslek mensuplarının genel olarak mesleklerinden memnun olduklarını tespit etmişlerdir.

3. ARAŞTIRMA

Bu çalışmada meslek mensuplarının mesleki değerlendirmeleri ve sorunlarını tespit edebilmek için anket ve yüz yüze görüşme teknikleri kullanılmıştır. Anket uygulaması aşağıda belirtilmiş beş temel başlığı ölçmeye yarayan yirmi dokuz sorudan ve demografik ölçümleri gerçekleştirecek sorulardan oluşmaktadır. Uygulanan anket te özgün soruların yanı sıra, Öztürk ve diğerleri (2011), Gündüz ve Özen (2016), Yereli (2006), Aydemir (2015) çalışmalarından faydalanılmıştır.

3.1 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Malatya ilinde faaliyet gösteren serbest muhasebeci mali müşavirlerin mesleğe bakış açılarının ve mesleki faaliyetlerinde karşılaşmış oldukları sorunların ve bu sorunların çözümüne yönelik değerlendirmelerinin tespit edilmesidir.

3.2. Araştırmanın Konusu

Malatya il genelinde faaliyet gösteren serbest muhasebeci mali müşavirlerde meslek memnuniyeti ve mesleki sorunlar genel olarak konu alınmıştır. Meslek mensubuna;

- ✓ Mükellef ilişkileri üzerine
- ✓ Ücret tatmini
- ✓ Meslektaşlarla ilgili sorunlar
- ✓ Mevzuat değişiklikleri
- ✓ Kişisel olarak sosyallik

başlıkları altında sorular yöneltilmiş ve bu soruların yanıtları analize tabi tutulmuştur.

3.3. Bulguların Analizi

Yapılan analizde Cronbach alpha değeri 0,606 çıkmıştır. Bu değer sosyal bilimlerde ölçeğin yeterli güvenilirlik düzeyine sahip olduğunu, toplum taramalarında kullanılabileceğini göstermektedir Özdamar (2011) Bu çalışmada güvenilirlik analizi yapıldıktan sonra demografik veriler frekans analiziyle açıklanmaya çalışılmıştır. Daha sonra Meslek mensuplarının mesleki değerlendirmeleri ve sorunları beş grup şeklinde daha önceki literatüre uygun olarak sınıflandırılarak frekans analizi ve diğer istatistik yöntemler aracılığıyla SPSS programı kullanılarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Tablo 1: Muhasebe Meslek Mensuplarının Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler			
Cinsiyet		Frekans	Yüzde
	Kadın	26	16,6
	Erkek	131	83,4
	Total	157	100,0
Yaş		Frekans	Yüzde
	20-30 Yaş arası	17	10,8
	31-40	65	41,4
	41-50	39	24,8
	51-60	24	15,3
	61 ve üzeri yaş	12	7,6
	Total	157	100,0
Eğitim düzeyi		Frekans	Yüzde
	İlköğretim	1	,6
	Ortaöğretim	12	7,6
	Lisans	130	82,8
	Yüksek Lisan	14	8,9
Toplam	157	100,0	
Mesleki deneyim		Frekans	Yüzde
	1-5 yıl	19	12,1
	6-10	21	13,4
	11-15	39	24,8
	16-20	34	21,7
	21 yıl ve üzeri	44	28,0
Toplam	157	100,0	
Gelir düzeyi		Frekans	Yüzde
	2000 TL ve altı	12	7,6
	200 1-4000 TL	42	26,8
	4001 -6000 TL	45	28,7
	6001 -8000 TL	36	22,9
	8001 TLve üzeri	22	14,0
	Toplam	157	100,0
İstihdam edilen kişi sayısı		Frekans	Yüzde
	1-3 Kişi	119	75,8
	4-6 Kişi	28	17,8
	7-9 Kişi	9	5,7
	13 ve üstü	1	,6
Total	157	100,0	

Muhasebe meslek mensuplarının demografik özellikleri ile ilgili bilgilerin aktarıldığı tablo 1 incelendiğinde; ankete katılan meslek mensuplarının yüzde 16,6'sının kadın, yüzde 83,4'ünün erkek olduğu görülmektedir bu oranlar diğer illerle de paralellik göstermektedir. Ancak TÜRMÖB verilerine göre 2017 yılı itibarıyla SM ve SMMM sayısı ülkemizde toplam 102.069 kişi ve bunun 29.041'i yaklaşık % 28'i kadındır bu oran Malatya ilindeki kadın meslek mensubu oranından yüksektir. Meslek mensuplarının yüzde 41,4'ü 31-40 yaş aralığında, yüzde 24,8'i 41-50 yaş aralığında ve % 22,9'unun da 51 ve üstü yaşlarda olduğu görülmektedir.

Meslek mensuplarının eğitim durumu incelendiğinde % 82,8'inin lisans % 8,9'unun yüksek lisans mezunu olduğu ankete katılan meslek mensuplarından doktora derecesine sahip olan meslek mensubunun bulunmadığı, kalan yüzde 8,2'inin de ilk ve orta öğretim mezunu olduğu görülmektedir.

İlk ve orta öğretim mezunu olan meslek mensuplarının Serbest muhasebecilikten sınavla Serbest Muhasebeci Mali Müşavirliğe geçen meslek mensupları oldukları düşünülmektedir.

Meslek mensuplarının mesleki deneyimleri ile ilgili veriler incelendiğinde mesleğe yeni başlayanların (1-10 yıl arası) oranının yüzde 25,5 olduğu 10 yıl ve üzeri deneyime sahip olanların oranının da yüzde 74,5 olduğu görülmektedir. Ankete katılan meslek mensuplarının mesleklerinde yeterince deneyime sahip oldukları düşünülmektedir. Bu durumun mesleki değerlendirmelerinde ve mesleki sorunların tespitinde çalışmamızın güvenilirliğini olumlu etkilediği düşünülmektedir.

Meslek mensuplarının aylık gelir düzeyleri ve istihdam ettikleri eleman sayıları incelendiğinde meslek mensuplarının yüzde 65,9'unun 4001 TL ve üzeri aylık gelire sahip olduğu ve yüzde 75,8'inin 1-3 kişi arasında personel istihdam ettiği görülmüştür.

Tablo 2: Meslek Mensuplarının Meslek İle İlgili Düşünceleri ve Kişisel Sosyallik Anlayışları

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam %	Ortalamalar
(1 Kesinlikle Katılmıyorum.....5 Kesinlikle Katılıyorum)							
11.İşimde çok fazla çalıştığımı düşünüyorum.	2,5	6,4	22,9	33,8	34,4	100	3,91
12.Kendimi mesleğimde başarılı buluyorum.	5,1	,6	5,7	41,4	47,1	100	4,24
13.Bir daha seçme şansım olsaydı aynı mesleği tekrar seçerdim.	15,3	15,3	33,8	14,6	21,0	100	3,10
14.Kişisel yaşam hedeflerimin çoğu işime odaklanmıştır.	2,5	6,4	24,2	35,0	31,8	100	3,87
15.Yoğun iş yükünün Özel hayata yeterli zaman bırakmadığını düşünüyorum.	4,5	8,3	14,0	35,0	38,2	100	3,94
16.Bütün gün insanlarla uğraşmanın benim için çok yıpratıcı olduğunu düşünüyorum.	3,2	6,4	14,6	44,6	31,2	100	3,94
18.Sabah kalktığımda bir gün daha bu işe dayanamayacağımı düşünüyorum.	19,7	35,0	20,4	19,1	5,7	100	2,56
29.İşimle yaşıyorum işim benim için yemek yemek, nefes almak kadar önemlidir.	8,3	13,4	33,1	19,7	25,5	100	3,40

Tablo 2 meslek mensuplarının meslek ile ilgili düşüncelerinin ve kişisel sosyalliklerinin ölçüldüğü 8 sorudan oluşmaktadır. Bu soruların ortalaması 3,62 ile Katılıyorum ifadesine yakındır. Meslek mensuplarının genel olarak mesleği yorucu ve yıpratıcı olarak değerlendirdikleri bunda kişisel olarak sosyalleşmelerine engel teşkil ettiğini ifade ettikleri görülmektedir. Meslek mensuplarının yüzde 68,2 sinin, işinde çok fazla süreli çalıştığını düşündükleri, yüzde 73,2 sinin yoğun iş yükü nedeni ile özel hayatlarına çok fazla zaman ayıramadıklarını düşündükleri, yüzde 75,8'inin bütün gün mükellefler ve ilgili kamu kurumlarında çalışan insanlarla uğraşmanın yıpratıcı olduğunu düşündükleri görülmektedir. Ancak "sabah kalktığımda bir gün daha bu işe dayanamayacağımı düşünüyorum" ifadesine katılıyorum diyenlerin oranın yüzde 24,8 olarak düşük gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca tablodaki diğer ifadeler incelendiğinde meslek mensuplarının yüzde 88,5'inin kendisini mesleğinde başarılı bulmasına rağmen bir daha seçme şansım olsaydı aynı mesleği tekrar seçerdim ifadesine katılanların oranının yüzde 35,6 da kaldığı görülmektedir. Meslek mensuplarının yaklaşık yüzde 65'inin mesleği tekrar seçmeme ya da bir daha seçme noktasında oldukları görülmektedir. Meslek mensuplarının işlerini yaşam biçimine dönüştürme ve yaşam hedeflerine oturtma noktasındaki sorulara verilen yanıtlara bakıldığında işini yaşam tarzı olarak benimseyenlerin oranının yüzde 45,2 olduğu ve yaşam hedeflerini işine odaklamış olanlarının oranının da yüzde 66,8 olarak yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Meslek Mensuplarının Mükellef İlişkileri İle İlgili Düşünceleri

İfadeler (1 Kesinlikle Katılmıyorum.....5 Kesinlikle Katılıyorum)	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam %	Ortalamalar
2.Mükelleflerin meslek mensupları üzerinde yaptırım gücü olduğunu düşünüyorum.	5,1	11,5	17,2	48,4	17,8	100	3,62
3.Mükelleflerin mesleğe değer verdiğini düşünüyorum	23,6	36,9	19,1	8,9	11,5	100	2,48
4.Mükelleflerin meslek mensuplarını vermiş oldukları hizmetten dolayı bizleri takdir ettiğini düşünüyorum	21,0	38,2	17,2	10,2	13,4	100	2,57
28. Mükelleflerin evraklarını zamanında ulaştırmaması işlerimizi aksatıyor.	1,3	3,8	7,0	38,2	49,7	100	4,31

Tablo 3 de yer alan ifadelerin ortalamalarının 3,245 ile fikrim yok ile katılıyorum ifadeleri arasında olduğu görülmektedir. Meslek mensuplarının genel olarak tabloda mükellef ile ilişkiler de sorunlarla karşılaştıkları ve mükelleflerle ilgili olumsuz düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Meslek mensuplarının yüzde 66,2 sinin mükelleflerin meslek mensupları üzerinde yaptırım gücüne sahip olduğu düşüncesine sahip olduğu, yüzde 60,8'inin mükelleflerin muhasebe mesleğine değer vermediklerini düşündüğü, yüzde 59,2 sinin meslek mensuplarının verdikleri hizmetin mükellefler tarafından takdir edilmediğini düşündükleri görülmektedir. Ayrıca mükelleflerin muhasebe işlemlerinin ve vergisel işlemlerinin zamanında ve doğru yapılmasını sağlayacak olan evrakların zamanında temini konusunda yeterince duyarlı olmadığını düşünen mükelleflerin oranının da yüzde 87,9 olarak önemli bir oranda olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslektaşları İle İlgili Düşünceleri

İfadeler (1 Kesinlikle Katılmıyorum.....5 Kesinlikle Katılıyorum)	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam %	Ortalamalar
10.Meslekte haksız rekabet olduğunu düşünüyorum.	8,9	7,6	5,7	36,3	41,4	100	3,94
17.Çalıştığım meslek grubunda olmaktan mutluyum.	8,3	9,6	25,5	40,1	16,6	100	3,47
19.Bazı meslek mensupların gerçekleştirdiği kişisel su istimallerin mesleğin saygınlığını azalttığını düşünüyorum.	4,5	3,8	8,9	32,5	50,3	100	4,20
22.Bazı meslektaşlarının, mesleki alanda yetersiz olması beni olumsuz etkiliyor.	7,0	17,8	28,7	26,8	19,7	100	3,34
23.Bazı meslektaşlarının fiyat tarifesinin altında ücretle defter tutması beni rahatsız ediyor.	3,8	4,5	2,5	28,0	61,1	100	4,38
24.Meslektaşlarımla bilgi paylaşımını sevmiyorum.	54,8	25,5	5,7	5,1	8,9	100	1,88

Tablo 4 meslek mensuplarının diğer muhasebe meslek mensupları hakkındaki görüşlerini ölçmeye yönelik 6 ifadeden oluşmaktadır. Tablodaki ifadelere verilen yanıtların ortalama değeri 2,878 olarak gerçekleşmiştir. Tablo incelendiğinde diğer muhasebe meslek mensupları hakkındaki görüşlerinin genel olarak olumsuz olduğu görülmektedir. Meslek mensuplarından meslekte haksız rekabet olduğunu düşünenlerin oranı yüzde 77,7 olarak oldukça yüksek bir seviyededir. Bazı meslek mensuplarının kişisel suiistimaller de bulunarak mesleğin saygınlığını azalttığını düşünen meslek mensuplarının oranı yüzde 82,8 dir. Meslek mensuplarının yüzde 45,6'sı bazı meslek mensuplarının mesleki alanda yetersiz olduğunu düşünmekte ve yüzde 89,1'i bazı meslek mensuplarının TÜRMOB ve odalarca belirlenmiş ücret tarifesinin altında ücretlerle defter tutmalarından rahatsızlıklarını dile getirmişlerdir. Buna karşılık meslek mensuplarından yüzde 56,7'si çalıştığı meslek grubunda olmaktan memnun olduklarını, yüzde 25,5'i de kararsız olduklarını dile getirmişlerdir. Bu grup ifadelerde son olarak meslek mensuplarının meslektaşları ile mesleki bilgi paylaşımı konusunda açık olduklarını yüzde 80,32'lük bir oranla ifade etmişlerdir.

Tablo 5: Muhasebe Meslek Mensuplarının Mevzuat Değişiklikleri ve Kurumlar İle İlgili Düşünceleri

İfadeler (1 Kesinlikle Katılmıyorum...5 Kesinlikle Katılıyorum)	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam %	Ortalamalar
1.Yasalarda sürekli değişiklikleri takip etmekte zorlanıyorum.	6,4	12,1	12,7	33,8	35,0	100	3,79
5.Haksız rekabeti önlemek için mevcut disiplin ve haksız rekabet yönetmeliklerin tavizsiz uygulandığını düşünüyorum.	24,8	32,5	13,4	15,9	13,4	100	2,61
6.Meslek mensuplarının resmi kurumlarla olan ilişkilerinde karşılaştıkları sorunlarda TÜRMOB' un çözüm için yardımcı olduğunu düşünüyorum.	14,0	33,8	26,8	17,8	7,6	100	2,71
7.TÜRMOB' un ve bulunduğumuz şehirdeki meslek odamızın çalışmalarından memnunuz.	10,2	22,9	36,3	22,3	8,3	100	2,96
20.Muhasebe standartlarına ilişkin yeterli bilgilendirmelerin yapılmaması iş hayatında yetersizliğe neden olduğunu düşünüyorum.	1,9	7,6	24,8	36,9	28,7	100	3,83
21.Devlet dairelerinde bürokratik işlemlerin çokluğu beni rahatsız ediyor.	,6	3,8	3,8	45,2	46,5	100	4,33

Tablo 5 de yer alan ifadelerin ortalama değeri 3,37 olarak fikrim yok ile katılıyorum ifadeleri arasında yer almaktadır. Tablo incelendiğinde genel olarak meslek mensuplarının kurumlarla ilişkilerinde (TÜRMOB, bağlı buldukları Meslek Odası, Kamu kurum ve kuruluşları vb.) sorunlarla karşılaştıkları ve bu durumdan rahatsız oldukları görülmektedir. Meslek mensuplarından TÜRMOB ve Bağlı buldukları SMMMO'nın çalışmalarından memnun olduğunu ifade edenlerin oranı yüzde 30,6, memnun olmadığını belirtenlerin oranı yüzde 33,1 ve kararsızlıklarını ifade edenlerin oranının da yüzde 36,3 olduğu görülmektedir. Meslek mensuplarının Resmi kurumlarla ilişkilerinde karşılaştıkları sorunlarda TÜRMOB'un çözüm için yardımcı olduğunu düşünenlerin oranı yüzde 25,4 iken yeterince yardımcı olmadığını düşünenlerin oranının yüzde 47,8 olduğu görülmektedir. Meslek mensuplarının kamu kurumları ile ilişkileri incelendiğinde; meslek mensuplarının yüzde 91,7'si gibi büyük bir oranı devlet dairelerindeki bürokratik işlemlerin fazlalığından oldukça rahatsız olduklarını ifade etmişlerdir. Son olarak tablo 5 deki diğer ifadeler incelendiğinde meslek mensuplarının yasalardaki sürekli değişiklikleri takip etmekte zorlandıkları, haksız rekabetin önlenmesine yönelik tedbirlerin yeterince uygulanmadığını düşündükleri ve mesleki konularda yeterince eğitim ve seminerlerin yapılmadığı, bilgilendirmelerin yetersiz olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Tablo 6: Meslek Mensuplarının Ücret Tatmini İle İlgili Düşünceleri

İfadeler (1 Kesinlikle Katılmıyorum....5 Kesinlikle Katılıyorum)	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam %	Ortalamalar
8.Odanın belirlediği ücret tarifesinin emeğimizi karşıladığını düşünüyorum.	21,0	31,8	15,9	20,4	10,8	100	2,68
9.Muhasebe ücretinin mükellefler tarafından düzenli ödendiğini düşünüyorum.	38,2	36,3	13,4	7,6	4,5	100	2,04
25.Mükelleflerden alınan ücretler zamanında alınmaması veya hiç tahsil edilmemesi beni rahatsız ediyor.	5,7	3,2	0	33,1	58,0	100	4,34
26.Mükelleflerin ödenecek vergiye ilişkin talepleri beni rahatsız ediyor.	5,7	5,7	3,2	45,9	39,5	100	4,08
27.Mükellef sayısının azlığından dolayı tutulan defter sayıları az oluyor.	10,2	20,4	25,5	25,5	18,5	100	3,22

Tablo 6'daki ifadelerin ortalaması 3,272 olarak gerçekleşmiştir. Tablodaki ifadeler verilen yanıtlar incelendiğinde genel olarak meslek mensuplarının ücret düzeyinin düşük olduğunu düşündükleri ve

ücretin zamanında tahsilinde problemler yaşadıkları görülmektedir. Meslek mensuplarının yüzde 52,8'i ücret tarifesinin emeğini karşılamadığını düşünmekte, yüzde 15,9'u da bu konuda kararsız kalmaktadır. Meslek mensuplarının yüzde 74,5'i ücretlerin düzenli ödenmediğini belirtmiş, yüzde 91,1' ücretin zamanında alınmaması veya hiç tahsil edilememesinden rahatsız olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca yüzde 84,5'i de mükelleflerin ödenecek vergiye ilişkin taleplerinde rahatsız olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 7: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kişisel Sosyallik İle Diğer Düşünceleri Arasındaki İlişki (Ki kare) Analizleri

İfadeler	Muhasebe meslek mensuplarının Kişisel Sosyallik ile ilgili Düşünceleri		
	Value	df	Pearson chi-square
Muhasebe Meslek Mensuplarının Mükellef İlişkileri ile ilgili Düşünceleri	294,543	252	,034
Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslektaşları İle ilgili Düşünceleri	433,228	336	,000
Muhasebe Meslek Mensuplarının Mevzuat İle İlgili Düşünceleri	323,520	315	,358
Muhasebe Meslek Mensuplarının Ücretler İle İlgili Düşünceleri	325,652	294	,099

Tablo 7 de muhasebe meslek mensuplarının kişisel sosyallik ile ilgili ifadelerinin ortalaması ile mükellef ilişkileri, meslektaşlar ile ilgili, mevzuat ile ilgili ve ücretler ile ilgili ifadelerle ait düşüncelerinin ortalamaları arasındaki ilişkiler analiz edilmiştir. Çıkan sonuçlar incelendiğinde meslek mensuplarının kişisel sosyallikle ilgili düşünceleri ile mükellef ilişkileri ve meslektaş ilişkileri arasında $p < 0,05$ düzeyinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu ancak meslek mensuplarının kişisel sosyallik ile ilgili düşünceleri ile mevzuat değişiklikleri ve ücret düzenlemeleri arasında % 5 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Meslek mensuplarının iş yükünün yoğunluğu ve fazla çalışma süreleri paralelinde diğer meslek mensuplarıyla ilişkilerini engellemekte ayrıca meslekteki yoğun ve haksız rekabetinde bu ilişkilerin gelişmesine olanak tanımadığı görülmektedir.

Tablo 8: Muhasebe Meslek Mensuplarının Mükellef ilişkileri ve Ücretler ile ilgili Düşünceleri Arasında İlişki Analizi

İfadeler	Muhasebe Meslek Mensuplarının Mükellef İlişkileri ile ilgili Düşünceleri		
	Value	df	Pearson chi-square
Muhasebe Meslek Mensuplarının Ücretler İle İlgili Düşünceleri	289,041	168	,000

Tablo 8 de meslek mensuplarının Mükelleflerle ilgili düşünceleri ile ücret tatmini ile ilgili düşünceleri arasındaki ilişki incelenmiş ve $p < 0,05$ düzeyinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Meslek mensuplarının ücretini zamanında ödemeyen düşük ücret talebinde bulunan ve vergi ile ilgili yasal olmayan taleplerde bulunan meslek mensuplarından rahatsız oldukları görülmektedir.

4. SONUÇ

Malatya ilinde faaliyette bulunan muhasebe meslek mensupları ile yapmış olduğumuz çalışmamızda sonuç olarak elde etmiş olduğumuz veriler ülkemizde yapılan meslek mensuplarının değerlendirmelerini ve sorunlarını belirlemeyi amaçlayan diğer çalışmalarla paralellik göstermiştir. Bu sorunlar incelendiğinde;

- ✓ Meslek mensuplarının genel olarak mesleği yorucu ve yıpratıcı olarak değerlendirdikleri bununda kişisel olarak sosyalleşmelerine engel teşkil ettiğini ifade ettikleri görülmektedir.
- ✓ Meslek mensuplarının mükellef ile ilişkiler de sorunlarla karşılaştıkları ve mükelleflerle ilgili olumsuz düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Meslek mensuplarının yüzde 66,2 sinin mükelleflerin meslek mensupları üzerinde yaptırım gücüne sahip olduğu düşüncesine sahip olduğu, yüzde 60,8'inin mükelleflerin muhasebe mesleğine değer vermediklerini düşündüğü, yüzde 59,2 sinin meslek mensuplarının verdikleri hizmetin mükellefler tarafından takdir edilmediğini düşündükleri görülmektedir.
- ✓ Meslek mensuplarının diğer muhasebe meslek mensupları hakkındaki görüşlerinin ve TÜRMOB ve Kamu kurumları ile ilgili düşüncelerinin genel olarak olumsuz olduğu görülmektedir. Bu noktada özellikle TÜRMOB tarafından yapılan bazı çalışmaların

meslektaşlara yeterince açıklanmaması önemli rol oynamaktadır. TÜRMOB tarafından yapılan bazı açıklamalar araştırıldığında mükelleflerin çok sorun yaşadığı eksik gün bildirim yükümlülüğünün kaldırılması, idari para cezalarının indirilmesi, pişmanlık ve uzlaşma hükümlerinin getirilmesi, aylık pirim ve hizmet bildirgesi ek ve iptal bildirimlerinin cari hesap dönemi dışında internet üzerinde verilebilmesi, SGK sisteminde e-bildirge, işe giriş çıkış e-borcu yoktur, ekranlarının birleştirilmesi gibi konularda SGK ve Gelir idaresi başkanlığı ile çözüm konusunda anlaşıldığı belirtilmiştir.

- ✓ Meslek mensuplarının, ücret düzeyinin düşük olduğunu düşündükleri ve ücretin zamanında tahsilinde problemler yaşadıkları görülmektedir. Ayrıca mükelleflerin ödenecek vergiye ilişkin taleplerinden de rahatsız oldukları görülmektedir.
- ✓ Meslek mensupları ile yapılan yüz yüze görüşmelerde ayrıca meslekteki teknolojik gelişmelere paralel olarak e-defter ve e-belge hakkındaki düşünceleri araştırılmıştır. Meslek mensuplarından e-defter uygulamasını gerçekleştirenlerin e-defter uygulamasından memnun olmadıkları görülmüştür. Bunun temel nedenlerinin ise; özellikle teknolojik altyapının yetersizliği, ücretin düşük olması konusu, yedeklemenin olmayışı, portal üzerinde dövizli fatura kesilememesi, e-serbest meslek makbuzu, e-gider pusulası gibi diğer belge çeşitlerinin elektronik ortamda düzenlenememesi, e-defter tutulan işletmelerin beyanname sürelerinde ertelemenin olmaması gibi nedenler olduğu görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Alagöz, A. & Ceran, Y. (2007), "Muhasebe Meslek Mensuplarının Sorunları, Meslek Örgütünden Beklentileri ile Mesleki Vizyon Algılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Konya İli Uygulaması", Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14: 291-312.
- Aydemir, O (2015), "Muhasebe Meslek Mensuplarının Karşılaştıkları Sorunlar Ve Beklentiler" Muhasebe ve Finansman Dergisi, 67:71-84.
- Bıyan, Ö. (2012), "Muhasebe meslek mensuplarına yönelik Bir çalışma: Meslek mensuplarının demografik Durumları, Mesleki Sorunları ve değerlendirilmesi" Sosyo Ekonomi Dergisi, C.17 (17):105-134.
- Gökgöz, A. & Zeytin, M. (2012), "Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlerinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Beklentileri: Bilecik Ve Yalova İlleri Uygulaması", Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.17(1): 477-493.
- Gündüz, M. & Özen, E. (2016), "Muhasebe Meslek Mensuplarının Sorunları Ve Mesleki Memnuniyetlerinin Analizi: Uşak İli Örneği, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 70:67-90.
- Güney, S.ve Çınar O. (2012) "Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin (SMMM) Etik Algıları: Erzurum Örneği." Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi ,C.26(2):91-106.
- Özdamar, K. (2011), Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi, , Kaan Kitabevi, Eskişehir.
- Öztürk, V.; ÇİL KOÇYİĞİT, S. & ÇINA BAL, E. (2011), "Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri ve İşe Bağlılık Arasındaki ilişkiyi belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Ankara İli örneği, Doğu Üniversitesi dergisi, C.12 (1):84-98.
- Sakarya, Ş. & Kara, S. (2010) "Türkiye'de muhasebe meslek etiğine yönelik düzenlemeler ve meslek mensupları tarafından algılanması üzerine bir alan araştırması", KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi ,C.12 (18): 57-72.
- Tuğay, O. & Tekşen, Ö. (2014), "Muhasebe Meslek Mensuplarının Sorunları: Burdur İlinde Bir Araştırma", Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF Dergisi, C.19 (1): 223-232.
- UZAY, Ş. & Güngör Tanç Ş. (2004). "Muhasebecilerin Sorunları ve Beklentileri: Kayseri ve Nevşehir illeri Uygulaması", Muhasebe ve Finansman Dergisi, 22: 94-104.
- Yalçın, S. (2011), "Muhasebe Meslek Mensupları ve İşletmelerin Etik Konusunda Tutumları: Türkiye Araştırması", Muhasebe ve Finansman Dergisi, 52:47-66

Yereli, A. B (2006). "Muhasebe meslek mensupları anketi: mesleki profil, sorunlar, çözüm önerileri."
http://www.alomaliye.com/agustos_06/meslek_mensuplari_anketi.pdf

Subaşı, Ş. & Fidan, M.E. (2014), "Muhasebe Meslek Mensubu Adaylarının Etik Algıları: İstanbul İli Örneği", Muhasebe ve Finansman Dergisi, 64:111-130